

Kongres Evropskega geoznanstvenega združenja Dunaj, Avstrija (24. – 29. april 2005)

Mihael BRENČIČ

Geološki zavod Slovenije, Dimičeva 14, SI-1000 Ljubljana
E-mail: miha.brencic@geo-zs.si

Po združitvi Evropskega geofizikalnega združenja in Evropske geološke unije v Evropsko geoznanstveno združenje (European Geosciences Union) do katere je prišlo v letu 2002, slednje vsako leto v aprilu organizira skupno zasedanje. Ta zasedanja so v preteklih letih potekala v Nici v Franciji (Brenčič, 2003), letos pa je bilo srečanje prvič organizirano v Avstriji na Dunaju. Srečanje naj bi tukaj potekalo tudi prihodnje leto.

Tudi tokratni kongres je bil kongres presežkov. Prijavljenih je bilo blizu desettisoč udeležencev in preko 11000 prispevkov. Celoten program kongresa je v tiskani obliki obsegal skoraj 700 strani, seveda brez povzetkov, ki so bili objavljeni na posebni zgoščenki. Ta je izšla kot 7. številka publikacije Geophysical Research Abstracts. Delo je potekalo v kar 395 sekcijah. Pogled na seznam avtorjev pokaže, da je bilo vseh več kot 23000. Delovanje kongresa je bilo podprto z zelo učinkovito domačo stranjo na medmrežju, ki je poleg programa, omogočala tudi hkraten pregled povzetkov prijavljenih predstavitev. Tokratna novost na domači strani je bila tudi možnost sestave osebnega programa, ki ti je omogočal boljšo orientacijo po zelo obsežnem prizorišču.

Kongres je bil v celoti podrejen strokovnim temam, družabnih dogodkov skorajda ni bilo. Večina aktivnosti je tekla brez zapletov, kljub temu pa je bilo opaziti, kar nekaj organizacijskih spodrsrlajev, ki si jih organizator pri tako visoki kotizaciji, ne bi smel privoščiti. Med velik organizacijski

spodrsrlaj lahko štejemo posterske sekcije, ki so tekle vzporedno s predavanji. Razpored dvoran za predavanja ni bil določen ustrezno. Pogosto se je dogodilo, da posamezna dvorana ni mogla sprejeti vseh zainteresiranih, hkrati pa so sosednje velike dvorane povsem samevale. Ovirano je bilo tudi prehajanje med sekcijami, saj se vodje nekaterih sekcij niso držali programa. Posamezna prizorišča pa so bila tudi slabo označena in si jih našel le s težavo.

Dogajanje na kongresu je bilo časovno zelo natrpano. Kongresne aktivnosti so se pričele že ob pol deveti uri zjutraj, končale pa so se med osmo in deveto uro zvečer, ko so se iztekla zadnja predavanja ob podelitvah različnih nagrad. Celoten kongres je bil razdeljen na triindvajset tematskih sklopov, ki so pokrivali vede o Zemlji v najširšem pomenu besede. Vsakega od sklopov je vodil poseben tehnični komite, ki znotraj Evropskega geoznanstvenega združenja deluje samostojno. Tako so celoten kongres sestavljali naslednji sklopi: atmosferske vede, biogeoznanosti, veda o klimi, znanosti o kriosferi, energija in viri ter okolje, geodezija, geodinamika, geomorfologija, geofizikalna instrumentacija, hidrološke vede, magnetizem – paleomagnetizem – fizika kamnin – geomateriali, naravna tveganja, nelinearni procesi v geofiziki, oceanske vede, vede o planetarnih in solarnih sistemih, seizmologija, pedologija, vede o planetih osončnja, stratigrafija – sedimentologija – paleontologija, tektonika in strukturna geologija, vulkanologija – geokemija – petrologija – mine-

ralogija ter dva posebna sklopa; skupni simpoziji in izobraževalni simpoziji. Skupni simpoziji so bili namenjeni aktualnim temam. Tako so bili obravnavani cunamijski na Sumatri, aplikacija neutronov v geofiziki in okoljskih vedah ter nekatere splošne teme, kot so veliki mednarodno koordinirani raziskovalni projekti in položaj geoznanosti v družbi ter raziskovalni sferi. Izobraževalni simpoziji so bili namenjeni učiteljem in s tem popularizaciji geoznanosti. Tokrat je bil poudarek na dostopnosti baz podatkov, modelih poučevanja in na izobraževanju o naravnih katastrofah.

Znotraj sklopov so potekale sekcije posvečene posameznim temam, ki so bile pogosto zelo ozke, vzporedno z njimi pa tudi predstavitve številnih posterjev. Nekatera manjša posvetovanja so bila organizirana le kot posterske sekcije. Znotraj nekaterih sklopov je pogosto potekalo po več simpozijev s podobnimi temami hkrati. Zaradi tega je bilo posameznim sklopom v celoti nemogoče slediti, kaj šele, da bi posameznik sledil celotnemu zasedanju. Vsak od sklopov je pravzaprav predstavljal samostojen kongres. Ker pa so tudi v sodobnih vedah o Zemlji čedalje pogostejše težnje po interdisciplinarnosti je posamezne sekcije organiziralo več tehničnih komitejev skupaj. Hkrati s posvetovanji so tekli še številni sestanki in delavnice, ki so bile organizirane v okviru posameznih panožnih mednarodnih združenj.

Prispevki, ki so bili predstavljeni na kongresu, so se med seboj po kvaliteti zelo razlikovali. Tako smo poslušali predavanja, ki so predstavila pomembne dosežke, žal je bilo teh bolj malo, predvsem pa prispevke, ki niso nič drugega, kot ponavljanje že znanih dejstev ali pa zgolj potrjevanje že uveljavljenih teorij in kopičenje že znanih podatkov. Česa drugega na tako velikem kongresnem dogodku tudi ne moremo pričakovati. Med predavatelji so prevladovali ljudje iz akademske sfere. Večino prispevkov so predstavili podiplomski in postdoktorski študentje, mnogo manj je bilo predstavnikov samostojnih raziskovalnih inštitutov. Predstavljene aplikativne raziskave pa so bile v manjšini. Prav zaradi tega se pri nekaterih predstavitev nisi mogel znebiti občutka, da so namenjene same sebi.

Med prehajanjem iz ene sekcije v drugo, se udeležencu tako velikega kongresa pogo-

sto zastavi vprašanje, kakšen je namen takšnega dogodka. Zaradi nepreglednega števila sekcij lahko slediš le nekaterim dogodkom in tudi znotraj le teh so posamezne predstavitve tako podrobne, da jim lahko sledijo le najbolj specializirani strokovnjaki. Kljub temu pa je udeležba na takšnem kongresu smiselna in zelo koristna, še zlasti za nekoga, ki želi dobiti pregled nad aktualnimi dosežki v širši stroki. Na kongresu si takšen pregled lahko dobil, če si se udeležil predavanj ob podelitvi priznanj v obliki medalj ali častnih članstev. Ta predavanja so praviloma odlični in sistematični pregledi posameznih področij. Priznanja, ki jih vsako leto podeli Evropsko geoznanstveno združenje so poimenovana po znamenitih geofizikih, ki so v preteklosti prispevali pomemben delež pri razvoju stroke. Naj naštejemo le nekatera priznanja: Bunsenova medalja in medalja Vernadskega za področje geokemije, Daltonova in Darcyeva medalja za področje hidrologije, Wegenerjeva medalja za področje tektonike, Milankovičeva medalja za področje klimatologije.

Novost, ki so jo uvedli v letošnje kongresno dogajanje so bile tudi nekakšne širše, skoraj populistično zastavljene razprave. V okviru tokratnega kongresa sta potekali dve razpravi. Prva se je vrtela okoli tega ali so bila velika izumrtja povzročena z obsežnimi kontinentalnimi vulkanizmi, druga pa se je ukvarjala z vprašanjem ali se je fotosinteza pojavila pred 3,8 milijardami let. Dogodek je bil zasnovan kot spopad različnih mnenj tako, da je moderator v kratki pet minutni predstavitvi predstavil problem, nato sta sledili dve kratki predstavitvi zagovornikov teze ter dve predstavitvi nasprotnikov teze, čisto na koncu pa naj bi svoje dodalo še občinstvo. Žal so razprave izzvenele v prazno in so prej spominjale na dolgočasno akademsko debato o oslovi senci, kot pa na aktualen dialog.

V današnjem svetu se tudi v znanosti brišejo nacionalne meje in znanost je postala globalna. Toda pregled programa nekateri sekcij nam tega ne bi potrdil. Zlasti naši zahodni sosedje, so dobesedno okupirali nekatere teme. Predsedujoči sekcije je med predavanja uvrstil le predstavitve iz svoje države, ostale prispevke pa v posterski del sekcije, čeprav bi si marsikateri poster zaslužil bolj odmevno predstavitev. Meje, ki naj ne bi imele ničesar opraviti z znanostjo,

so se kazale tudi drugod. Kljub temu, da je bil kongres predvsem evropsko obarvan, je bilo prisotnih tudi veliko raziskovalcev iz Združenih držav Amerike. Nekatere sekcije so bile povsem pod njihovim vplivom in predstavitve iz Evrope so bile v teh sekcijah prej izjema kot pravilo. To je v veliki meri povezano s prestižem in načinom priprave kongresnih sekcij. Še v večji meri je to posledica razlik v kvaliteti znanstveno raziskovalnega dela. Raziskave in rezultati Američanov praviloma izražajo večjo kvaliteto kot rezultati raziskovalcev iz Evrope. To pa pomeni, da bo morala Evropa uveljaviti Lizbonsko strategijo tudi na področju geoznanosti. Te spremembe bomo morali sprejeti tudi v Sloveniji. Na kongresu je bilo predstavljenih kar nekaj prispevkov, ki so segali na slovensko ozemlje, a med avtorji ni bilo nikogar, ki bi izhajal iz slovenskih raziskovalnih ustanov.

Avtor prispevka je sledil predvsem sekcijam s področja hidrologije. Tudi znotraj tega sklopa so bile opazne velike razlike v kvaliteti prispevkov. Klasična hidrološka področja, kot je na primer hidrologija površinskih voda, so se vrtela predvsem okoli že uveljavljenih konceptov, ki se navezujejo na modeliranje hidroloških časovnih vrst ali pa na modele padavine odtok. Nekoliko bolj zanimive so bile sekcije, ki so se navezovala na podzemno vodo, najbolj zanimive pa so bile sekcije, ki so obravnavale tok vode v nezasičeni coni. Predstavljenih je bilo veliko novih idej, predvsem pa eksperimentalnih tehnik, ki mečejo povsem drugačno luč na nekatera dosedanja dognanja. Sekcije vezane na nezasičeno cono so bile tudi med najbolj organiziranimi. V okviru sklopa hidrologije je bila tokrat organizirana tudi sekcija posvečena hidrogeologiji krasa, žal je bila velika večina prispevkov zelo slabih.

Pri kongresu, ki je za nami, se nam nehotе vsiljuje tudi primerjava z zadnjim svetovnim geološkim kongresom v Firencah (Brenčič, 2004). Kongres na Dunaju bi lahko po vsebini označili za kvalitetnejšega, saj je bilo v večini prispevkov zaslediti težnjo po kvantifikaciji rezultatov in po vzpostavljanju novih fizikalnih modelov. Prispevki v Firencah so bili zasnovani bolj tradicionalistično. V veliki meri so se vrteli okoli klasičnih opisnih pristopov, predstavljene teorije pa so bile naravnane predvsem kvalitativno, presenetljivo tudi v bolj inženirsko naravnanih področjih geologije, kot sta hidrogeologija in inženirska geologija. To nam lahko potrdi tudi primerjava med vsebinsko podobnimi sekcijami obeh kongresov. Med obema kongresoma lahko opazimo razkorak, ki je posledica različnih pristopov sodelujočih avtorjev, predvsem pa različnih raziskovalnih interesov. Dunajski kongres je bil v najširšem pomenu vezan na geofizikalno razumevanje procesov na Zemlji, kongres v Firencah pa je bil naravnán predvsem historično, vrtel se je predvsem okoli razvojnih vprašanj Zemljine zgodovine. Slednjega bi lahko označili tudi kot kongres s klasično geološko paradigmo, kongres na Dunaju pa kot kongres moderne globalne znanosti, katere predmet zanimanja je Zemlja in ostali geofizikalni pojavi, ne glede na stroko, ki se s pojavi ukvarja.

Literatura:

Brenčič, M. 2003: Skupni kongres Evropskega geofizikalnega združenja, Ameriške geofizikalne unije in Evropske geološke unije, Nica, Francija (6. – 11.4.2003). - *Geologija* 46/1, 175 – 177, Ljubljana.

Brenčič, M. 2004: 32. Svetovni geološki kongres v Firencah, 20.8. – 28.8.2004. - *Geologija* 47/2, 301 – 304, Ljubljana.